

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд на тема „*НЕРАВЕНСТВА В ЗДРАВНИТЕ СИСТЕМИ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ СТРАНИ*“, представен за публична защита пред Научно жури за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ от **Боян Игнатов Игнатов**, задочен докторант по научната специалност „Икономика и управление извън сферата на материалното производство (Публична администрация)“ към УНИВЕРСИТЕТА ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО.

РЕЗЕНЦЕНТ: Проф. д-р Петко Ненков Салчев, дм- Дирекция „Класификационни системи, стандарти и иновации“, Национален център по общественото здраве и анализи.

Избран за рецензент на представения дисертационен труд заседание на научното жури, определено със заповед № 1689/9.7.2021 на Ректора на УНСС, на основание ЗРАСРБ и ППЗРАСРБ.

НАУЧЕН РЪКОВОДИТЕЛ:

Проф. д-р Евгения Иванова Делчева – Катедра „Публична администрация“ на факултет „Управление и администрация“ при УНСС.

ДАННИ ОТ ПРОФЕСИОНАЛНАТА АВТОБИОГРАФИЯ НА ДИСЕРТАНТА

Университетско образование:

През 2004 г. завършва висше образование ОКС „магистър“ по „Счетоводство и контрол“ в УНСС.

През 2016 г. придобива втора магистърска степен по Публична администрация в УНСС.

Професионален стаж:

Започва да работи като търговски представител в “Ди Ейч Ел Експрес България” ЕООД през 2007 г. От 2008 г. до 2009 г. е Регионален мениджър продажби в “Тойота Балканс” ЕООД. След това работи последователно в различни фирми за доставка на медицинска апаратура и консумативи, като заема ръководни търговски позиции.

От 2010 г. насам е преминал през множество специализирани курсове за придобиване на допълнителни компетенции и умения.

Владее отлично английски език, ползва на добро ниво и руски.

ОЦЕНКА НА ПРЕДСТАВЕНИЯ ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД

1. Актуалност на проблема

Дисертационният труд на Боян Игнатов е посветен на един актуален проблем пред съвременната ни здравна система, този за здравните неравенства, като това се потвърждава от величината на тяхното разпространение в момента. На практика, здравни

неравенства под някаква форма съществуват в много страни по света, а борбата с тях е приоритет и предизвикателство за всички правителства. В днешно време хората живеят по-дълго и по-качествено от когато и да било в човешката история, но въпреки това всеки ден 16 000 деца умират преди да навършат петгодишна възраст. По данни от Световната банка през последните три десетилетия световното богатство е нарастнало значително, но неравенствата се запазват.

Съвременните модели на здравни системи са изправени пред редица предизвикателства, свързани с демографските тенденции на застаряване на населението, увеличаване на хроничните заболявания и необходимостта от осигуряване на по-добро качество на живот и съвременни здравни и фармацевтични грижи. Темпът на нарастване на разходите за здравеопазване е значително по-висок от ръста на БВП в повечето страни и икономики. Това поставя на изпитание дори развитите икономически страни, които също се затрудняват да финансират здравеопазването си и да преодоляват непрекъснато появяващите се здравни неравенства.

Избраната тематика на дисертационния труд е значима – както от научна, така и от приложно-практическа гледна точка. Икономическата, медицинската и социална значимост на здравните неравенства, както и изработването на практически подходи за тяхното преодоляване в българското здравеопазване, може да послужи като основа за взимане на информирани решения при разработването и утвърждаването на стратегия за намаляване на заболяемостта и смъртността в нашата страна.

2. Структура, оформление на дисертационния труд и автореферата

Представеният дисертационен труд е структуриран съобразно съответните указания. Той съдържа 204 страници и е онагледен с 29 фигури и 52 таблици. Библиографията обхваща 178 литературни източника, на кирилица и на латиница. Тя включва публикации, които са с актуалност от последните 10 години. Използваните материали убеждават в доброто познание на темата от дисертанта. Цитиранията са коректни. Езикът е ясен и точен.

Дисертационният труд включва въведение, три глави, заключение, използвана литература и приложения.

Първата глава на дисертацията е в обем 58 страници. В нея точно и систематично са представени най-важните въпроси, свързани с разработвания проблем. Добро впечатление прави начинът, по който е онагледена, чрез използване на множество фигури, даващи възможност за проследяване на развитието на здравните неравенства в контекста на идеите за равенство и справедливост, както и характеристиките на тяхното измерване.

Във втората глава с обем от 43 страници е представено емпиричното изследване за оценка на неравенствата в здравните системи на страните от Европейския съюз. Обобщена е информация за основните финансови и здравни показатели на отделните държави от ЕС, като те са сравнени и тълкувани с помощта на статистически методи. Направеният анализ показва отличната информираност на дисертанта, относно изследвания проблем. Ключов момент е приложената множествена линейна регресия като статистически метод, който позволява изследване на зависимост между три и повече количествени признака.

Чрез нея е проверена е зависимостта между финансирането на здравните системи и здравното състояние на населението, след групиране на страните в клъстери. На много места е вмъкнато критично мнение и оценка, съпътствано с изразяване на личното отношение на автора.

В 39-те страници на третата глава са дадени някои насоки за намаляване на неравенствата между страните от ЕС, както и за компенсиране на изоставането на България от по-развитите икономически страни. Това става на базата на получените резултати и направените изводи в глава втора. Авторът детайлно проучва данните от научната литература и регулаторните документи относно наличната информация в европейски мащаб по отношение на политиките за намаляване на неравенствата между здравните системи на страните в ЕС.

3. Основна теза и работни хипотези

Основната изследователска теза, че съществуват значителни неравенства между здравните системи на европейските страни, и че те се задълбочават във времето и поставят голяма част от европейските граждани, включително тези в България, в неблагоприятна позиция по отношение на тяхното здраве, е формулирана точно и отговаря на заглавието на дисертацията. Поставени са 5 работни хипотези, които са конкретни, а проверката им съответства на зададената основна теза. Те са изисквали осъществяването на собствен принос от страна на автора. Ясно и точно са определени обекта и предмета на изследването.

4. Изводи след всяка една от главите

Критичната оценка на анализирания научен материал и проведените проучвания изкрystalизира в края на всяка една от главите на дисертацията с представените към нея изводи.

Приемам изцяло всички направени изводи и ги оценявам като прецизно формулирани и адекватни към поставената основна теза.

4. Заключение на дисертационния труд

Получените резултати и направените анализи са добре представени на 100 страници в дисертацията и напълно обхващат всички поставени хипотези от Б. Игнатов. В тази си част текста също е добре онагледен в таблици и фигури.

Коректно в заключението са интерпретирани получените резултати от потвърждаването на всичките хипотези подкрепящи основната теза, а именно:

- държавите в Европа отделят средства за здравеопазване, които съществено се различават помежду си. Забелязва се тенденцията, че колкото по-развита икономически е една страна, толкова повече публични средства тя отделя за здравеопазване.

- основните показатели, характеризиращи здравословното състояние на хората, съществено се различават в различните държави. Част от тези различия се дължат

и на състоянието на здравната система в съответната страна, а не само на унаследени и генетични фактори.

- Република България е страна, в която здравеопазването не е приоритет. Това е видно от ниското ниво на публичните разходи за здравеопазване, високите частни разходи на гражданите и от влошените здравни показатели на населението. Доказано е, че дори приемането на страната ни в ЕС не води до подобрене във финансирането на здравната ни система.

- съществуват зони за подобрене, които да позволят намаляване на различията между страните в ЕС, както и за компенсиране на изоставането на България от по-напредналите страни от ЕС.

5. Приноси на дисертационния труд

Дисертационният труд има значими приноси с теоретично-познавателен и приложен характер. Основните, които бих открил са:

- Систематизиране и обобщаване на съществуващите до момента разбирания, концепции и изследвания за здравните неравенства;
- Разработена е авторска методология за оценка на здравните неравенства с използване на инструментариума на статистическия анализ, както и за оценка влиянието на приема в ЕС върху финансовите и здравни показатели на страните;
- Приложена е методологията за доказване на здравните неравенства в европейските страни и за проверка на влиянието на приема в ЕС върху публичните политики в областта на здравеопазването (в частност за финансирането му) и здравословното състояние на населението;
- Изведени са препоръки за намаляване на здравните неравенства между страните в ЕС, както и три основни области за подобрене в здравната система на България.

Нямам забележки и препоръки към изложените резултати и заключението. Боян Игнатов използва компетентно получените данни, а анализът е обективен.

Представеният автореферат, който възпроизвежда в достатъчен обем дисертационния труд е с ясен и точен литературен език и отразява в пълнота разработените проблематика и изводи.

От дисертационния труд произтичат 5 публикации в научни списания и сборници, като във всичките дисертанта е единствен автор, което е неоспоримо доказателство за личното му участие в разработването, дискусията и представянето на получените резултати.

Оценка на професионалните и лични качества на докторанта

Оценявам високо неговите теоретичните знания и практически умения. В ходът на разработката на дисертационния труд той е проявил умения за работа с литературни

източници, методична и компютърна грамотност, и екипна работа, необходими за успешното разработване на докторантурата. Развил е аналитичните си възможности при оформяне на научните публикации и съобщения, показал е способности за атрактивното им презентирание.

Боян Игнатов умее да прилага научните методи на анализ и синтез, показва умения за задълбочено проучване на наличната литература, отлично владее прилагането на методологията при разработването на дисертационния труд и при правилното интерпретиране на наличните данни и факти.

6. Заключение

С разработването на дисертационната тема Боян Игнатов си е поставил амбициозна задача, с която се е справил отлично. Дисертационният труд **съдържа научни и научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ.** Представените материали и дисертационни резултати **напълно** съответстват на специфичните изисквания за приложение на ЗРАСРБ в УНСС. Дисертационният труд е изцяло завършен, написан е на професионален и научен език с точен изказ. Дисертантът покрива необходимите критерии за присъждане на образователната и научна степен „доктор“.

Дисертационният труд показва, че докторантът Боян Игнаотв Игнатов **притежава** задълбочени теоретични знания и професионални умения по научната специалност, като **демонстрира** качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** на представения по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам** на Научното жури да оцени положително дисертационния труд „**НЕРАВЕНСТВА В ЗДРАВНИТЕ СИСТЕМИ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ СТРАНИ**“ за **присъждане на образователна и научна степен „ДОКТОР“** по научната специалност „Икономика и управление извън сферата на материалното производство (Публична администрация)“ на Боян Игнатов Игнатов.

Гр. София

31.08.2021 г.

Рецензент:

/проф. д-р Петко Салчев, дм/